

**NĚCO Z TEORIE
POSTUP PRO NAPSÁNÍ JEDNODUCHÉHO SCÉNÁŘE**

1. PRVNÍ ČÁST – PŘEDSTAVENÍ POSTAV

Charakterizuj v krátkém textu cca 50 slov každou důležitou postavu, která zasahuje do příběhu. Čtenář by měl chápat jedinečnost jejich konání i charakter postavy.

2. DRUHÁ ČÁST – TECHNICKÉ ÚDAJE

- Číslo obrazu
- interiér/exteriér = INT/EXT – jestli se příběh odehrává vevnitř nebo venku
- čas, podmínky – DEN, deštivo; VEČER, slabé světlo
- prostředí – v jakém prostředí se situace odehrává (vlak, zahrada, poušť)

Začátek každého obrazu bude vypadat takhle:

OBRAZ 1.

INT., DEN, AEROŠKOLA

3. TŘETÍ ČÁST – PŘEDSTAVENÍ TOHO, CO VIDÍME

– krátké poutavé a přesné zachycení scény, ve které se situace odehrává. Důležité je zachytit vše, co by měl divák vidět. (v počítači se píše někdy *kurzivou*)

4. ČTVRTÁ ČÁST – DIALOGY

Není prostor na prázdné věty. Slova postav musí být nápaditá, důležitá pro děj. Postavy píšeme opět kapitálkami, jejich řeč bez uvozovek.

ADAM: Co se tu probůh děje?

5. PÁTÁ ČÁST – DOPLŇKOVÉ KONÁNÍ

Neopomíjejte (ani nepřehánějte) tuhle část scénáře! Uvádí se významné změny, které se dějí vždy, když postavy nemluví. Příchod postav, objevení důležité věci na scéně...

6. ŠESTÁ ČÁST – ZMĚNA OBRAZU

Postupujeme od druhého bodu.

Obraz 2, INT./EXT. atd. až dospějeme do konce.

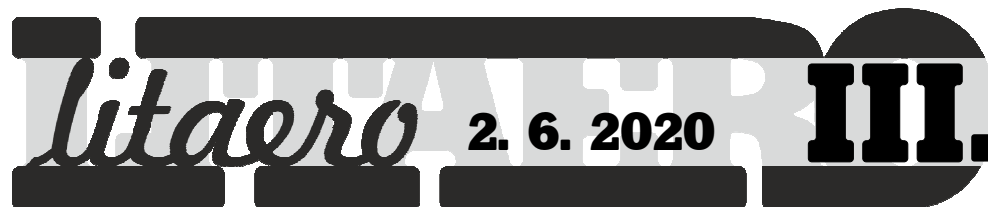
KONEC

LitAero 3 / Jaro 2020 – Online lekce – Postava, dialog, struktury textu

Sestavil: Mathej Thomka pro literární workshop – Zážitek psaní – Sedm dnů do týdne.

Autorky: Barbora Aradská, Violeta Bajmaku, Daniela Čechová, Monika Pokorná, Lucie Trtílková

Nešlo jazykovou a pravopisnou kontrolou.

MIKROPOVÍDKY

Monika Pokorná

Pádem ke štěstí

PROCHÁZKA, ZŘÍCENINA, STÁJ, PODKONÍ, MOST, MLÝN, NETOPÝR, JEHLA, NEMOCNICE, HROBEČEK

Povídka pro dívky

Bylo mi hrozné vedro, vzhůru mě drželo pouze babiččino soustředěné vrzání zuby a před usnutím nad kanastou mě zachránilo Tomášovo volání přes plot: „Mohla by Aneta na procházku?“

Odlepila jsem zadek z vlněné deky, prosebně se koukla na babičku, nečekala jsem na svolení, vzala slamák a od dveří zavolala: „Vyběhneme pouze ke Hrobečku!“

Věděla jsem, že Tomáš nemá žádný plán, vedla jsem nás poslepu kolem borůvek, k potůčku u mlýna, nemohla jsem se dočkat, až se schladím. Voda potoka mi sahala sotva po kolena, pozorovala jsem svou bledou kůži pod hladinou a Tomáše, který místo toho, aby skočil za mnou, akorát civěl na most vedoucí ke statku a zničehonic vyhrkl: „Co se podívat dovnitř?“

Voda mě po pár minutách začala nepříjemně studit, navlíkla jsem si rozpálené pantofle a doběhla k staré zřícenině a s Tomášem jsme nakoukli dírou v plotě dovnitř.

Uprostřed statku bylo dokulata postavené kamení, kolem se procházela stará černobílá klisna, zemí prorůstalo křoví a plevel, bylo vidět, že starému podkonímu Jirešovi už to roste přes hlavu.

Protáhli jsme se škvírou, prosvištěli ke schodům na půdu stáje, všude byli pavučiny a prach, Tomáš mě táhl rukou doleva, pak doprava, jako by hledal správné místo, kde mi dát pus. Místo toho probudil netopýra, vyletěl směrem ke mně, zašermovala jsem rukama, couvla, až jsem spadla po zádech dolů do slámy.

„Ukaž, můžeš s tím hýbat, děcka, děcka, radši vás vezmu do nemocnice,“ skláněl se nade mnou Jireš, vůbec nás nesprndnul, až na ruku mě nic nebolelo, jen při pohledu na Tomáše, který sedel schoulený u schodů a kousal si nehty, jsem dostala obrovský výtlem.

Rentgen ukázal napříč úplně zlomenou vřetení kost, celou ruku od ramena mi zalili do sádry, připadla jsem si jako rytíř s brněním, nejradši bych skočila Tomášovi kolem krku: „Pět stehů dlouhatánskou jehlou a sádra na šest týdnů, moje první, konečně, a to jenom díky tobě!“

Lucie Trtílková**Co by kdyby**

POSITIVNÍ, KLEPETO, FILM, ŘEZ, KAKAO, CESTA, PÁLENKA, ŠPAGETY, PARMAZÁN, JET

Povídka s cestopisnými prvky

Těsně před Vánoci Marcovi vypadla sklenice z rukou, kakao se vylilo a udělalo skvrnu na béžovém koberci. Tenkrát si řekl, že je to znamení, skvrna mu tvarem připomněla Thajsko, tak přijal nabídku natáčení filmu na jihozápadě Asie.

Před dvěma měsíci dřímал na břehu moře v Phuketu, užíval si slunce, když vtom ucítil lechtivý pohyb na plavkách, lekl se, když uviděl kraba uvelebeného na jeho rozkroku, setřásl ho a režisér stojící kousek od něj se mohl potřhat smíchy, Marcovi však jeho vtípek zas tak dobrý nepřišel a zalitoval, že se rozhodl s tím potrhým troubou někam jet.

„Další trapný vtip,“ pomyslel si Marco, když si ho přišel strůjce vtípkem s krabím klepetem udobřit na pokoj s láhví thajské whisky se štírem uvnitř.

Chtěl ale udělat za neshodami tlustý řez kvůli dalšímu natáčení, otevřeli spolu láhev, poté objednali telefonem na pokoj další a v podroušeném stavu se vydali do víru vykřičených čtvrtí nočního Bangkoku.

Ze vzpomínek ho vyrušilo zvonění telefonu, volali mu z kliniky, před každým větším projektem byl rutinou test na HIV, tentokrát mu zdravotní sestra monotónním hlasem nesdělila, že „všechno je v pořádku,“ ale volal mu sám lékař – výsledek testů je pozitivní, prý je nakažený zhruba dva měsíce.

Pomalou mu docházelo, že větší množství vypité pálenky může mít i jiné následky než kocovinu.

Po telefonátu mu skvrna na koberci najednou připomínala spíše mapu Itálie a napadlo ho – kdyby tenkrát podnikl cestu do Itálie a nepřijal pracovní nabídku, jak by to dopadlo?

Zasnil se – koupil by celé kolo parmazánu, nacpal by kufřík červené Vespy italským Chianti, přejezdil by se pizzou. Taky by si dal špagety u Kolosea, zaflirtoval by s temperamentními Italkami u skleničky prosecca, nakonec by s pár z nich skončil na pláži v Amalfi, plachtily by a pořádně by si to užili.

Daniela Čechová**Ber, co život nabízí**

MAKOVICE, POHŘEB, JET, PENÍZE, PAVUČINA, PLUH, STOKRÁT, MĚSTO, NÁPLAST, MHD

Ženská mikropovídka z prostředí Severní Ameriky

Ricky uháněl na koni skrz pole makovic a polonahé svalnaté tělo se mu lesklo v zapadajícím slunci.

Před pár dny se na pohřbu otce dozvěděl, že majetek zdědí jenom pod podmínkou, že se do měsíce od funusu ožení, takže ani po otcově smrti neunikne jeho vůli.

Rickyho dávná láska Cornelia se před nedávnem vrátila ze studií ve městě do své rodné vesnice ležící jen pár kilometrů od Rickyho farmy.

LOV SLOV**Barbora Aradská****Nový účes**

Chcel sa dať ostrihať, vošiel. Pozdravil. Usmiala sa, privítala.

Pristupuje: „Môžem?“

Prikyvuje, zamrmle.

Sadol si.

„Skrátiť?“

„Podstrihnúť!“

Prikyvuje.

Cvaká, pospevuje si.

Zhíkne.

Spozornie, hmatá, sčervenie.

„Neplač, narastú! Vyholím?“

Vzlyká, poťahuje.

Zamyslí sa.

„Zafarbi!“

DRABBLE Z PRVNÍ VĚTY**Daniela Čechová****Návštěva u matky**

Z ložnice se ozývalo funění a Marek věděl, že bude muset vystřelit. A to rychle. Matce a tomu jejímu mužou každou chvíli dojít síly.

Jenže zatím nenašel ani stovku. Kde ty prachy může mít?

Funění z ložnice se stupňovalo. Doprdele! Hlavně ho tu nesmí vidět. Rychle prohrabával zásuvky u skříňky v obýváku. Nic.

Třeba je má v piksele od sušenek jako babky ve filmech. Nic.

Dění v ložnici vygradovalo. Pak bylo ticho.

Marek vběhl do předsíně, popadl hodinky, co ležely na stolku, a tiše za sebou zavřel dveře. Matčiny hodinky, to je slabota. Snad to bude aspoň na půl gramu.

TROCHU KRITIKY K LITAERU Č.2

- **Jana – ZOO** – Text mě pobavil. Přijde mi velice originální, jak si po poslechu zvukové předlohy prostředí změnila.
- **Barbara – Únik do reality** – sympatická postava, a dobrý nadpis.
- **Zuzana – Hľadanie** – Příběh mě vtáhl, ale pointa mi nepřišla moc uvěřitelná.

Monika

- **Violeta – Co může znamenat dědictví** – Na příběhu se mi líbí, že prostředí, atmosféra i pocity postavy tvoří propojený celek.
- **Zuzana – Už zase** – Originální popis. Lehký a promyšlený zároveň.
- **Violeta – Uspěchané pondělní ráno** – Ilustrace toho, že ne všechno, co se jeví beznadějně, musí nutně dopadnout špatně. Konec příběhu pro mě osobně vynívá příjemně optimisticky.
- **Daniela – Jak získat srdce ženy** – Vtipná pointa. Mojí představivosti vůbec nevadilo použití sloves. Trefná volba.

Lucie

Monika Pokorná

Akademické začátky docenta Hrušky

Slavoj Hruška čeká na toalety na chodbě Univerzity Karlovy.

„Vítejte na mé třetí přednášce, dobrý den milí studenti, jak jen jsem to posledně říkal?“, přemýšlí nad úvodem za okamžik začínajícího semináře.

Místo u mísy se uvolňuje, Slavoj si rozepíná poklopec, „Rád vás vidím na naší další přednášce, to by šlo!“ utvrzuje se, ale močení mu nejde.

Ručička na hodinkách ukazuje dvě minuty před dvanáctou. „BrrrrrrRRRRrrrr, zzzzzz, ČAČAČA, mmmRRRR,“ rozehrje Slavoj hlasivky, zakrouží rameny a vychází z toalety směrem k sálu.

Za kliku zabírá sebevědoměji než před týdnem, ale stále ho v momentě sevření pozlaceného ošuntělého kovu na vteřinu polívá horko a dlaň orosí studený pot.

„Dobrý den!“ vyhrkne Hruška, rozhlídne se přes sál a kapička potu mu sjede přes čelo.

„Minulou hodinu jsme začali s historickými počátky žurnalistiky, může někdo zopakovat odkdy je datujeme?“ ptá se Slavoj do pléna a rychlá odpověď studentky v druhé řadě ho uklidňuje, minulá přednáška v aspirujících něco zanechala. Studentka komunikuje během celého opakování, ze Slavoj odpadá nervozita a suverénně pokračuje s novou látkou.

„Chcete tím říct, že do této doby není známý žádný výskyt distribuce informací médií?“ ozývá se po půl hodině ze zadní řady sálu. Slavoj poznává hlas rektora katedry.

„Ano, rozhodně, do té doby z důvodů technického vývoje společnosti není žádný jiný znám,“ odpovídá nejistě.

„Skutečně kolego?“ rýpe dál téměř pobaveným tónem rektor.

Slavoje polévá další vlna horka, krátké křivé nohy se mu třesou, a nad pivním břískem se pod úzkými rameny na košili rozlézají dva talíře potu.

„Distribuce informačních medií datujeme od počátku knihtisku. V patnáctém století,“ stojí si na svém Slavoj.

„To bych takto rozhodně neřekl,“ dolupuje rektor Slavojovu intelektuální slupku.

Tlak v hlavě, v podbřišku a v hrudi zesiluje. Slavoj ztrácí orientaci, času a prostoru, váhá, jestli je 1448 skutečně patnácté století a nápad přednášet mu začíná připadat naprosto absurdní.

„Odkdy byste ho tedy doporučoval datovat vy?“ kapituluje Slavoj a oči mu nad hloupostí té formulace a vlastní bezmoci zaslíž.

„Zopakujte si ústní rozšiřování zpráv trubadúry ve středověku, kolego. Já se odporučím,“ zavírá za sebou dveře rektor a dusno v místnosti se odlehčí. Studenti štěbetají s obdivem ke Slavojovi, jak akademickou výzvu ustál.

„Pan rektor nevěděl, že jsme probírali pouze dějiny rozšiřování *tištěných* zpráv,“ pronese směrem ke studentům, tíha mu padá z ramen, mysl znovu bystří a celé tělo zalévá vítězoslavné uvolnění.

Na vnitřní straně stehna cítí teplý proud moči, stékající po lýtku až ke kotníku. Vzápětí mu tvrdnou nohy jako dva korintské sloupy. Rychle se otočí zády k sálu, látka kalhot se na nohu přilepí a moč šedivými kalhoty prosákne. Paralyzovaný Slavoj zavře oči. Bezmocně přikládá aktovku před své pozadí. Podívá se na hodinky: „Děkuji za pozornost, uvidíme se příští týden.“

Studenti se rychle balí a mizí ze sálu, s přáním uniknout dřív, než se tento moment definitivně zhmotní v dlouhodobou vzpomínku na jejich nejistého, ale sympatického profesora.

Slavoj se rozhlédne po prázdných lavicích, se smíšenými pocity prohry a vítězství. S přiloženou aktovkou se vydává znovu na toaletu.

Větrákem na ruce si suší kalhoty a proklíná matku, která s ním počurávání ve vypjatých situacích neřešila, „To nic není, Slavojku,“ zní mu matčin hlas hlavou a vzteky kopne do zdi pod umyvadlem.

Ona bude ta pravá, musí za ní jet, znovu ji spatřit, políbit její rudá a sladká ústa a pak se s ní oženit.

Ricky sice teď moc dolarů nemá, chov dobytka a makové pěstování nevynáší tolik jako práce v bance, ale až se ožení, všechno bude jinak – a mohl by jí snad být někdo lepším manželem než on, Ricky, mistr v jízdě na koni a zacházení s pluhem a sekerou?

Ze zamýšlení ho vytrhly pavučiny, přes které vyjel z malého lesíka před dům Corneliiných rodičů. Stejně jako stokrát předtím si z celého srdce přál, aby Cornelia, oděná v přiléhavých bílých šatech, vyšla ze dveří a uvítala ho.

„Jestli hledáš Corneliu, tak pro tu si včera přijel nějaký nóbl chlápek s autákem, na kterým stálo: MHD, *Mack's Home Devices* – bude s ním bydlet v jeho obrovský vile u moře,“ uslyšel za sebou Ricky hlas Marie, obtloustlé ženy s mastnými vlasy a tlustými prsty, která seděla na zápraží sousedního domu a loupala cibuli.

„Ale naše Olivie vaří zrovna uvnitř oběd, dobrý jídlo, to je nejlepší náplast na zlomený srdce,“ dodala významně Marie a s nadějí v odulé tváři mu rukou pokynula ke dveřím do svého domku.

Olivie sice nemá tak rudé rty jako Cornelia, ani není tak pěkně štíhlá, ale opravdu prý dobře vaří a takové šťavnaté kuřátko a otcovou peníze mu jistě pomohou přivřít oko, pomyslel si Ricky, seskočil z koně, utrl velkou slunečnici a vešel do Mariina domku odhodlán řídit se v budoucnu otcovou radou: „Ber, co život nabízí.“

Violeta Bajmaku

Žádám o odpuštění

NÁMOŘNÍK, ALTÁNEK, VLÁČIT, PTAKOPYSK, OSTROV, UZOUČKO, OBLEKY, RÁNA, KALAMÁŘ, MAKOVICE

Historická mikropovídka s prvky milostné a námořnické povídky

Britské ostrovy se vzdalovaly, až Peter viděl jen titěrný bod na obzoru, který mu signalizoval, že zpět k Margaret, která se s ním ani nepřišla rozloučit, nedoplave.

Opíral se o zábradlí a vzpomínal na chvíle v zahradním altánku, kde mu Margaret řekla ano. Vláčila ho po všech příbuzných a on jim slavnostně slíbil, že se o dceru Roseových postará. Otec bankéř přesto při pohledu na skromný zásrubní prstýnek protáhl svoji vejčitou tvář tolik, že začínala připomínat kresleného ptakopyska z letáku lákajícího na zaoceánské plavby.

Peter celé měsíce dřel, uspořil sice uzoučký, ale hodnotný svazek bankovek, přesto ho při rodinných návštěvách mučily pohledy Margaretiných strýců. Naparovali se před ním ve svých oblecích na míru a vrcholem bylo, když Roger okomentoval Peterův příchod.

„Ty máš ale ránu.“

Rogerova makovice se poté pod Peterovou pěstí zakývala, strýc spadl s zuchnutím na zem a ve vzniklém zmatku se Peter Margaret přiznal, že už to dál nesnese, že bude muset utéct.

Cesta přes moře s drsnými námořníky, kteří se umí uskromnit v oblékání i jídle, mu při té vzpomínce připadala daleko snesitelnější.

Dojatě sklonil hlavu ke kalamáři, aby napsal prosbu o odpuštění, když ho kolem hrudi objaly dvě drobné paže a Margaretiny vlasy ho zašimraly na krku.

TAJUPLNÝ SVĚT UČITELE TVŮRČÍHO PSANÍ

Monika Pokorná

- Dědeček

Matěj sedí u dřevěného psacího stolu, má rozsvícenou lampičku a vedle počítače vystyděl zázvorový čaj. Snaží se soustředit na povídku do Lidových novin, ale z obýváku ruší hlasité zvuky televize.

„Substrát nemusíte zavrtávat moc hluboko, když je kvalitní, hlína s ním nebude mít problémy. Hnojivo stačí přidávat jednou za měsíc, velice doporučuji hnojivo ze šungitem, sklídl jsem po něm velice žluté a chuťově aromatické brambory.“

„Otče můžeš to zeslabit?“

„To pak neslyším!“

„Na co to vůbec koukáš?“

„No na Lopatu, tam jsou výborné tipy pro zahrádku. Nevíš, kde se dá sehnat hnojivo ze šungitem?“

„Ale dyť ty žádnou zahradu nemáš!“

„Mám bazalku za oknem, jestli sis nevšiml.“

Matěj si nasadí sluchátka a zapne meditační hudbu.

Peripetie povídky pořád vázne a v hlavě se mu střídají obrazy zámku a pohnojených zákopů. Zavře oči, snaží se kráčet dlouhou zámeckou chodbou.

Vyruší ho vibrace telefonu, v šoku zvrhne čaj a zvedá telefon.

„Dneska? Jo pravda! Ale až v jednu. No dobře, kde jste? Fajn zatím.“

To byla Marta, bývalá přítelkyně, matka jeho dvouleté dcery, s kterou se po rozchodu dělí o střídavou péči.

Je na cestě předat mu Martinku.

„Holky jsou hned tady, budeš muset chvíli chovat, já to musím dopsat!“

Matěj neměl nikdy tak těžké podmínky k práci. Za normálních okolností chodí psát do kavárny, ty jsou teď zavřené, otec je po smrti matky sám, musí se o něj postarat, a tak bydlí spolu.

Pryč jsou časy ranních meditací, produktivního poledne v kavárně, co se protáhlo až do večera. Pryč vegetariánské večere, po kterých následoval koupel ve vaně za tónů Beethovena.

Mezi bublinami v duchu revidoval, co už napsal. Pak si oblékl tlustý zelenomodrý župan, usadil se za svůj třešňový stůl a vydržel psát až do dvou do rána.

Otec vstává v pět, dýl nemůže spát, v šest zapne televizi, u které sedí do tří odpoledne, než usne. V pět se probere a vyzvídá, co bude k večeri, přednáší o důležitosti masa, nadává Matějovi do slabochů, býložravců, co nezastanou pořádnou práci a zvládnou jenom pisálkovat. Matěj někdy přemýšlí o domově důchodců, ale nemá na to srdce. Nebo ho má moc velké?

„Bzzz!“ Marta a Martina jsou přede dveřmi.

„Vyzvednu ji v devět, něco mám!“

„Copak máš? Je karanténa?“

„Právě proto! Skupinovou meditaci proti viru. Někdo s tím musí něco udělat!“

„Jistě, držím vám palce,“ odvěti ironicky Matěj a vezme si Martinku.

„Koukej, kytičky,“ posadí Martinku otci na klín.

„Není podobná jí, ani tobě, ti říkám, je to divný,“ poznamená otec.

„Blbost, ještě do toho doroste. Prosím tě, zabav jí na hodinu, musím to dneska poslat.“

„Nech to votestovat,“ radí otec a s budlíky-budlíky zabavuje Martinku.

Matějovi se konečně dobře píše, těší se na hraní s dcerou. Zapomene na čas, pracuje už druhou hodinu, dokonce otevře složku s texty návštěvnic literárního kroužku a dva texty zvládne opravit.

Přeruší ho až pláč Martinky, zaklapne laptop, míří do obýváku a přemýšlí, jaké hry a písničky by ho mohli s dcerkou do večera zabavit.

„Děda splí,“ hlásí dceruška a natahuje se k tatínkovi.

„To víš, on už je unavený, takhle odpoledne, ta televize mu bere sílu. Knížky, ty sílu dávají!“

Bere Martinku k sobě do náruče, ale otec spí tak tvrdě, že ho to vůbec neprobere.

Matěj si sedne s Martinkou v obýváku a vytáhne lepoporelo. Martinka je bystrá, už pozná barvy i zvířátka.

Matěj se cítí jako pyšný táta. Rozhodně je po něm, je to chytrá holka, říká si a pohladí ji po vlasech.

Na další stránce cvičí chrochtání prasátka a Matěj si uvědomí, že něco nesedí. Otec nechrápe.

To asi ten dětský vliv, spí jak princátka. Cloumá s ním, ale bez reakce, Matějovi se zrychluje tep.

Že by něco vypil? Rozhlíží se, jestli nespátí otevřenou láhev. Na moment myslí na nejhorší, oči mu zaslzí, břicho se mu stáhne, jako by mu někdo vyrazil dech.

Pak se panicky rozesměje, vždyť má barvu, náš otec to jen tak nezapíchne.

Volá záchranku.

Vedle dveří nemocničního pokoje neurologie vidí jeho jméno a vstoupí dovnitř.

„Vy jste kdo? Takové jméno tady nemáme!“ zarazí ho doktor.

„Syn, dostal jsem matčino příjmení.“

„Výjimečně, příště musíte s rodným listem. Otec je po mrtvici, kolabují mu ledviny, je na dialýze, hledáme dárce.“

„Jsem zdravý, rád pomůžu.“

Hodinu po odběrech si ho na sesternu volá sestřička.

„Je mi líto pane, krev máte výbornou, ale s otcem žádná shoda. Musíme hledat dál.“

„To je zvláštní! Matka měla B, já mám nulu. Po někom jí mít musím!“

„Otec má A+. Je mi to líto, po něm nulu nemáte.“

Matěj si sedá na nejbližší židli v čekárně. Vidí jen černou hlubokou chodbu. Má husí kůži, potí se mu dlaně.

Za minutu vrávorá ven, buší mu srdce a má mžítka před očima.

V kapse mu vibruje telefon, volá Marta.